

KOLMIPORTAINEN TUKI ESIOPETUKSESSA (POL 16 §, 16a §, 17, 17a §)

YLEINEN TUKI

Yleinen tuki on jokaiselle lapselle annettavaa esiopetusta, jossa hänen yksilölliset tarpeensa ja oppimisedellytyksensä huomioidaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Lapselle laaditaan lapsen esiopetussuunnitelma.

Yleinen tuki on arjessa tapahtuvaa lapsen oikea-aikaista tukemista.

Esiopetuksesta vastaava varhaiskasvatuksen opettaja ja henkilöstö

- pyrkii yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa löytämään keinot lapsen tukemiseksi.

Yksikössä

- tukimuotoja voivat olla mm. oppilashuollon palvelut, lapsen yksilöllinen ohjaaminen, oppimisympäristön muuttaminen, eriyttäminen ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan tuki.

Mikäli yleinen tuki ei riitä ja lapsi tarvitsee säännöllisesti yhtä tai useampaa tukimuotoa, lapselle tulee antaa tehostettua tukea. Tehostetusta tuesta keskustellaan lapsen huoltajien kanssa ja pyritään hyvään yhteistyöhön lapsen edun mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen opettaja (esiopetuksesta vastaava henkilöstö)

- tiivistää yhteistyötä lapsen huoltajien kanssa
- suorittaa pedagogisen arvion (*Lomake Wilma*) (arjen kuvausta siitä, mitä tukea lapsi on saanut sekä keskeiset tuen tarpeet)

Monialainen yhteistyö

- Pedagoginen arvio käsitellään yhdessä varhaiskasvatusyksikön johtajan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan (veo) sekä varhaiskasvatuksen opettajan kanssa. Tapauskohtaisesti oppilashuollosta vastaava voi pyytää huoltajan yksilöidyllä luvalla esim. lastenneuvolan, perheneuvolan, Kymsojen kuntoutuksellisten palveluiden tai muun tarvittavan tahon osallistumaan oppilashuollolliseen asiaan käsittelyyn. **Huoltajalla on aina oikeus olla läsnä lapsensa asian käsittelyssä.**
- yhteistyössä arvioidaan tarvittavat toimenpiteet
- kirjataan sovitut toimenpiteet (muistiopohja), esim.
  - lapsi jatkaa yleisessä tuessa uudelleen sovitulla tavalla
  - yksikön johtaja vahvistaa tehostetun tuen aloittamisen Primus/Wilma-järjestelmään).
  - Lapselle laaditaan oppimissuunnitelma

TEHOSTETTU TUKI

Lasta ei voida riittävästi tukea yksittäisellä tukitoimenpiteellä tai yksittäisen tuen antamista on tarpeen jatkaa pidemmän aikaa tai tarvitaan samanaikaisesti useita tukimuotoja:

- lapselle järjestään tehostettua tukea
- lapselle laaditaan oppimissuunnitelma tehostetun tuen jaksolle.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen jaksolle

- Oppimissuunnitelmaan (laaditaan Wilmassa) kirjataan lapselle järjestettävä tuki määrältään ja laadultaan lapsen kehitystason ja yksilöllisten tarpeiden edellyttämällä tavalla.
- laaditaan määräaikaiseksi. Tuen tarpeen jatkuminen arvioidaan säännöllisesti
- Mikäli arvioinnissa todetaan, että tuen tarvetta ei ole, niin oppimissuunnitelmaa ei enää käytetä ja tuki puretaan asteittain.
- Mikäli arvioinnissa todetaan, että tehostetussa tuessa annettu tuki on sopivaa ja riittävää sellaisenaan tai muutettuna, oppimissuunnitelmaa päivitetään ja lapsi jatkaa tehostetussa tuessa. Keväällä päivitetty oppimissuunnitelma siirtyy automaattisesti ensimmäiselle luokalle. Arviointi tapahtuu koulussa syyslomaan mennessä.
- Liitetään osaksi esiopetussuunnitelmaa

Varhaiskasvatuksen opettaja

- laatii oppimissuunnitelman yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa
- oppimissuunnitelman pohjana on pedagoginen arvio.
- toimii monialaisessa yhteistyössä.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja

- asiantuntija
- toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen opettajan ja muun henkilöstön kanssa
- on omalta osaltaan mukana oppimissuunnitelman laatimisessa

Varhaiskasvatusyksikön johtaja

- huolehtii, että oppimissuunnitelma tehdään kaikille lapsille, jotka ovat tehostetussa tuessa sekä siitä, että sitä noudatetaan ja arvioidaan
- päivittää tehostetun tuen jatkumisen tai päättymisen Primus/Wilma-järjestelmään

Monialainen yhteistyö

- osapuolet osallistuvat pedagogisen arvion pohjalta tehtävän oppimissuunnitelman laadintaan, toteuttamiseen ja seurantaan

Mikäli tehostettu tuki ei riitä, eikä lapsen esiopetusta kasvun ja oppimisen vaikeuksien vuoksi voida tukea riittävästi tehostetun tuen keinoin, lapsi on oikeutettu erityiseen tukeen. Lapsen edellytykset ovat voineet heikentyä esim. vamman, sairauden, toimintavajavuuden tai kasvuympäristöön liittyvien riskitekijöiden vuoksi.

Varhaiskasvatusyksikön johtaja

- vastaa monialaisesta oppilashuoltotyöstä lapsen asiassa

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja

- kokoaa pedagogiseen selvitykseen liittyvät tarvittavat asiakirjat ja kannanotot
- on mukana lapsen huoltajien kanssa käytävissä keskusteluissa

Varhaiskasvatuksen opettaja

- o neuvottelee huoltajien kanssa yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa
- o keskustelee lapsen kanssa hänen ikäkaudelleen sopivalla tavalla
- o tekee yhteistyötä varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja tarvittaessa muiden lasta hoitavien tahojen kanssa

Monialainen yhteistyö

- o lapsen asian ympärille kootaan monialainen tiimi, johon tapauskohtaisesti voi pyytää huoltajan yksilöidyllä luvalla esim. lastenneuvolan, perheneuvolan, Kymsoten kehityksellisten palveluiden tiimin tai muun tahon edustajan. Monialainen tiimi käsittelee varhaiskasvatuksen erityisopettajan kokoaman pedagogisen selvityksen ja liittää siihen oman kannanottonsa, jossa arvioidaan lapsen saamaa tehostettua tukea ja lapsen kokonaistilannetta.
- o yhteistyössä arvioidaan lisäksi lapsen erityisen tuen tarpeet, tarvittavat toimenpiteet ja esittää esim.
  - jatkamista tehostetussa tuessa toisenlaisin tukimuodoin
  - tehostetun tuen jakson päättämistä ja erityisen tuen aloittamista
  - muita tukipalveluja

Monialaisesti voidaan ottaa kantaa myös erityisen tuen toteuttamiseen.

Esitys erityisen tuen järjestämiseksi

- Esityksen laatii varhaiskasvatusyksikön johtaja yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa (molempien allekirjoitukset)
- Perustuu pedagogiseen selvitykseen (sisältää asiantuntija-arviot sekä lausunnot sekä monialaisen tiimin käsittelyn)
  - o **esityksessä tulee näkyä monialaisen käsittelyn päivämäärä**

Erityisen tuen päätöksen pohjana oleva pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- lapsen kasvun ja oppimisen tilanne kokonaisuutena
- lapsen saama tehostettu tuki ja arvio sen vaikutuksista
- lapsen oppimisvalmiudet sekä kasvuun ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta tulisi tukea

ERITYINEN TUKI

Erityinen tuki järjestetään lapsen edun mukaisesti ensisijaisesti varhaiskasvatuksen esiopetuksen yhteydessä tai koulun erityisopetusta antavassa yksikössä tai muussa soveltuvassa paikassa.

Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä.

Erityisen tuen päätös

Erityisen tuen aloittaminen edellyttää erityisen tuen hallinnollista päätöstä. Päätöksen tekee erityisen tuen koordinaattori. Päätös annetaan tiedoksi huoltajalle, yksikölle sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajalle.

Lapselle laaditaan pedagoginen asiakirja HOJKS.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

(Lomake: HOJKS)

Yksikön sisällä on sovittava HOJKS:n tekemiseen liittyvä työnjako ja vastuu (yksikön johtaja, varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai koulun laaja-alainen erityisopettaja).

Sovitun työnjaon mukaan

- laaditaan HOJKS yhteistyössä lapsen (oman ikätasonsa mukaisesti) ja huoltajien sekä yksikön oppilashuollolliseen toimintaan osallistuvien kanssa.
- toteutetaan esiopetusta siten, että HOJKSissa asetetut tavoitteet lapsen kasvun oppimisen tukemiseksi toteutuvat
- huolehditaan siitä, että suunnitelmaa päivitetään säännöllisesti, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa.
- huolehditaan siitä, että erityisen tuen tarvetta ja järjestämisen tapaa arvioidaan vuosittain ja esitetään tarvittaessa erityisen tuen päätöksen muuttamista tai purkamista

Varhaiskasvatusyksikön johtaja

- huolehtii, että suunnitelma tehdään kaikille lapsille, joilla on erityisen tuen päätös sekä siitä, että se päivitetään vähintään kerran vuodessa

Monialainen tiimi

- tukee omalta osaltaan esiopetuksessa toteutettavaa erityistä tukea.
- käynnistää tarvittaessa uudelleen pedagogisen selvityksen prosessin ja esittää erityisen tuen päätöksen muuttamista tai purkamista.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajan tai laaja-alaisen erityisopettajan rooli korostuu lapsen tuen suunnittelussa ja esiopetuksen toteuttamisessa.